

DAG VAN DE BEROEPSKOLOM 2017

SAMENWERKING MBO EN HBO BINNEN DE BEROEPSKOLOM

UITDAGINGEN VOOR HET MBO = EEN INHOUDELIJKE UITDAGING VOOR HET HBO

Vrijdag 6 oktober 2017

Impressies

Hierbij op basis van de aantekeningen van Jan Nienhuis (dank!) een aantal zaken die we mee willen geven als uitkomsten van deze Dag van de Beroepskolom, als het gaat om de discussies (de presentaties staan op de website www.leidoacademy.nl).

Naar aanleiding van inleiding van René van Schalkwijk, oud-lid CvB Horizon College, Alkmaar

- Wie is nu eigenlijk verantwoordelijk voor de aansluiting mbo-hbo, als het gaat om het ervoor zorgen dat deze zo optimaal mogelijk kan zijn?
Vanuit de zaal is het antwoord dat het gaat om een verantwoordelijkheid voor beide partijen, dus vanuit het mbo en hbo, als ze daarop invloed kunnen uitoefenen.
René: Dat is nog maar de vraag, en zeker als het gaat om het delen ervan, en wie dus eigenlijk het voortouw neemt – en zich het meeste verantwoordelijk voelt. Veel hogescholen en universiteiten vinden het vaak normaal dat de helft uitvalt en niet voldoet aan door henzelf vastgestelde eisen aan inhoud en niveau, en dan niet duidelijk kunnen maken in hoeverre de student daarop kan worden aangesproken.
- Moet er voor de technieksectoren niet meer samenwerking komen binnen de beroepskolom? De prijs van de machines en wat daarbij komt kijken alsmede de inrichting van de leeromgeving maakt het noodzakelijk om samen te werken tussen vmbo, mbo en hbo.
- Vanuit Limburg wordt opgemerkt dat het aspect kosten niet de hoofdzaak vormt voor verdere samenwerking. Er is meer aan de hand, en ook meer nodig om de sectoren samen te laten werken, ook op de langere termijn. René haalt evenwel een voorbeeld uit het Noorden aan, waarbij de financiën toch wel degelijk doorslaggevend zijn geweest voor een verdere samenwerking.
- Zijn duurzame vaardigheden van belang voor het mbo, om ze een duidelijke plek in de opleiding te geven, kijkend naar de beroepen waarvoor wordt opgeleid. René geeft aan dat er op Europees niveau gewerkt is en wordt aan een register voor beroepskwalificaties: ESCO. Zoveel mogelijk internationale functies en beroepen worden daarin beschreven.
Door de toenemende mobiliteit en de langere periode dat mensen moeten werken, is te verwachten dat bedrijven meer op elkaar gaan lijken dan wel de werkzaamheden op elkaar afstemmen, dat regionale verschillen kleiner zullen worden en dat werknemers zich vaker zullen moeten aanpassen aan andere omstandigheden en vereisten. Het is dan in bepaalde omstandigheden handig om dan algemene beschrijvingen te hebben, als basis voor een beroep dat over de grenzen heen is aan te treffen.
- René wijst er op dat voor een bepaalde vorm van herintreding van werklozen gedacht wordt aan en ook intussen gewerkt wordt met korte cursussen en trainingen. Zou het mbo niet meer moeten kijken naar de directe arbeidsmarktrelevantie van haar opleidingen, dus aan de ene kant op de korte termijn om mensen in een functie te helpen om bij te blijven en aan de andere kant om jongeren en andere doelgroepen voor te bereiden op de wat langere termijn, met inbegrip van het besef dat levenlang leren geen luxe meer is?

MBO-beleid en politiek, via OCW

Wie praten allemaal mee als het gaat om de mbo-politiek en het bijpassende beleid? De inventarisatie onder de aanwezigen leverde het volgende rijtje op:

- Adviesorganen, SER, Stichting van de Arbeid, Onderwijsraad
- MBO-Raad, VH, NRTO

- Internationale organisaties
- Er wordt nu meer naar studenten geluisterd, ISO, LSVB, JOB
- Werkgeversorganisaties
- Individuele bestuurders ROC's
- Inspectie
- Beroepsvereniging MBO
- SBB
- Verder worden genoemd: O & O-fondsen, zorgorganisaties, op onderdelen kunnen andere partijen worden gevraagd
- De vakbonden doen niet erg mee, zo lijkt het
- Afhankelijk van het onderwerp: Kamerleden en de partijen die daar lobbyen, VO-raad
- De segmentering in het onderwijs is sterk.

Kijkend naar de aansluiting:

- Lica
- VH in overleg met MBO-Raad
- Er wordt in de regio veel samengewerkt tussen mbo en hbo, voor de ontwikkeling van landelijk beleid kijkt OCW naar ervaringen in de regio. Het ministerie is erg geneigd om ruimte te bieden aan regionale initiatieven
- Er wordt steeds meer interdepartementaal gewerkt
- Ook komt het vaak voor dat personen uit instituties 'ergens' mensen treffen uit andere instituties en dat die mensen aanvankelijk op persoonlijke titel, en vervolgens met de instemming van hun organisaties tot afspraken komen.

Het lijkt erop dat het niet zo simpel zal zijn om helder te krijgen waar moet worden aangeklopt om een bepaald idee, een goed voorstel en interessante gedachten op de tafel van de minister te krijgen. Wellicht is het simpelweg het handigste om als BK16/20 of een opvolger daarvan over mbo-hbo van gedachten te wisselen en de uitkomsten ervan 'overal neer te leggen'. Dus maar gewoon aan de slag gaan.

Gertrud van Erp, VNO-NCW en MKB-Nederland, werkgeversorganisaties

Hier een verslag op basis van de inleiding en de discussie die dit opleverde.

MBO

- Ruim 42% van onze beroepsbevolking bestaat uit mensen met een opleiding binnen het mbo. Ergo, het mbo is als onderwijssector belangrijk voor ons land, de economie en de maatschappij!
- Het aantal studenten is iets aan het afnemen. We zien nu binnen het mbo een lichte terugloop in de instroom. Op termijn zou dit effect groter kunnen worden door de teruglopende instroom vanuit het VMBO. Van nu naar 2022/2023 is de prognose dat het vmbo een daling in leerlingen zal laten zien van 10%, met een soortgelijke doorwerking in het mbo – en dan ook het hbo.
- Deels komt dit door bevolkingskrimp, maar deels ook door het slechte imago van het vmbo en het MBO, en de keuzes die jongeren en vooral hun ouders maken na de basisschool, en ook havo-3 dan wel havo-4 en -5.
- Is dat erg en zo ja, waarom? Onze maatschappelijke zorg is dat iedere leerling op de juiste plaats zal komen die aansluit bij zijn of haar vermogens en manier van leren, ook door systemen en de vormgeving van sectoren heen. Ook kan een dergelijke terugloop effect hebben op het aanbod van studierichtingen. De keuzes die instellingen vervolgens moeten en kunnen maken, zullen niet altijd overeenkomen met de behoeften van de arbeidsmarkt – denkend aan het technisch vmbo. Er is wel sprake van een terugloop in de vraag naar mensen met een MBO-opleiding in de zakelijke dienstverlening maar dus niet in de techniek, en ook niet in de zorg.

Ontwikkelingen (spil mbo) en antwoorden?

Welke ontwikkelingen zien we, willen we en wat betekent dat ?

- Onderwijs en bedrijfsleven moeten intensiever samen werken. Dat kan gebeuren rond zaken zoals:
 - Snelle ontwikkelingen op de arbeidsmarkt moeten een doorvertaling hebben naar onderwijs, waar haalbaar, via allerlei mechanismes.
 - Waar mogelijk zou steeds meer onderwijs plaats moeten vinden op de werkvloer (vormen van duaal leren, combinatie van studie en werkplekleren). De onderwijsinstellingen blijven hierbij verantwoordelijk voor het niveau en de kwaliteit, maar de werkgevers moeten ook een heldere stem hebben in de vormgeving. Samen dus.

- Voldoende leer/werkplekken, in het verlengde van het vorige punt – waarbij samen met de instellingen kan worden gezien hoe daaraan invulling wordt gegeven, gelet op de situatie in een werkveldsector en de status als mbo-student.
- Er zijn in het mbo in bepaalde sectoren tekorten aan docenten, dus het is van groot belang om te onderzoeken hoe we echt meer beroepsbeoefenaren voor de klas kunnen krijgen, als formele docent. Bekwaamheid is daarbij belangrijker dan bevoegdheid – en dan komen er ook meer 'hybride' functies in het mbo.
- Docenten dienen te beschikken over up-to-date kennis. Ook daarbij kunnen bedrijven en instellingen samenwerken, om te bezien hoe die kennis kan worden overgedragen en wat er dan verder nodig is qua structuur.
- Er dient te worden gekeken naar betere studiekeuzes studenten, om in te spelen op behoeftes aan bepaalde gediplomeerden en ook om uitval tegen te gaan. Dat kan onder meer door te kijken naar meer praktijk en studie- en beroepskeuze-oriëntatie, en dat ook samen te doen met het regionale bedrijfsleven.
- (H)AVO en beroepsonderwijs moeten meer integreren d.w.z. het is van belang om de ontwikkelingen rond het samenvoegen van havo en mbo te volgen. Op het mbo kunnen havo-vakken worden gevolgd via keuzedelen, en op het havo lijkt het aanbieden van praktijkvakken een oplossing voor de meer praktische ingestelde jongeren en ook zinvol voor allen met het oog op een goede studie- en beroepskeuze.. Ook zou het op het vwo het best goed zijn als er meer beroepsgerichte vakken zouden komen.

Grote rol voor de regio

- Veel van de keuzedelen bieden de kans om de regio te laten meedoen, met invulling van allerlei onderdelen.
- Ook is het belangrijk om te kijken naar de macrodoelmatigheid, maar het aanbod dient regionaal in balans te zijn met wat er sectoraal en nationaal voorhanden is.
- Kennis uitwisselen is van belang. Onderwijs en bedrijfsleven in de regio moeten meer en vooral ook intensiever samen werken. Er is ook een aanpak nodig waarbij het bedrijfsleven wordt gefaciliteerd om een regionale structuur op te kunnen zetten. Op dit moment willen veel werkgevers wel meepraten en experts uit hun onderneming in netwerken inzetten, maar er is gebrek aan tijd en kennis over het mbo zelf. Dat leidt tot situaties in regio's waarin het werkveld nauwelijks aan tafel zit, op structurele basis.
- De vraag zou kunnen zijn of dit via O&O-fondsen zou kunnen plaatsvinden, maar dat is niet de opzet van deze fondsen. Er zijn wel projecten, maar daarin zitten niet de vertegenwoordigers vanuit de branches en de werkgeversorganisaties.
- Het is ook goed als de kennis en ervaring die regionaal worden opgedaan, worden vertaald naar het landelijke niveau. Op die manier kan er een uitwisseling van expertise plaatsvinden.

SBB

Het zou zo dienen te zijn dat op termijn het vmbo en het hbo een plek krijgen in de SBB, op basis van formele afspraken en regelingen.

Inhoud studies

- In de mbo-studies is het van belang om aandacht te hebben voor creatief en kritisch denken, vak-kennis en vakvaardigheden, kennismaking met techniek, ondernemerschapvaardigheden en digitale vaardigheden. Daarvan kan ook bij de doorstroom naar het hbo van worden geprofiteerd.
- Het mbo is een schakel in het systeem, en levert aldus ook een bijdrage aan het levenlang leren – en als iemand na het mbo aan het werk gaat, is het ook een voorbereiding daarop. Het heeft mede te maken met het zoeken naar een balans in een voorbereiding op de arbeidsmarkt en de stap naar het hbo.
- Het mbo zit tussen het vmbo en hbo in, en dat brengt allerlei consequenties met zich mee. Een vervolg op het mbo en een voorbereiding op het hbo: hoe dit vorm te geven, om recht te doen aan beide andere sectoren?
- Op lagere niveaus vallen nog te veel leerlingen uit. Voor jongeren die nu (nog) een geheel diploma niet aan kunnen zou gewerkt kunnen worden met certificaten voor die onderdelen van de kwalificatiestructuur die men wel beheerst. Ook daarbij zal werken en leren een belangrijk concept zijn.
- Bovendien moet er een optie zijn om niet alle vakken op het gewenste niveau af te ronden, dus te eindigen met een differentiatie in vakken en niveaus. Denk aan de Borissystematiek van SBB, voor bepaalde groepen.

Maatwerkdiploma's

Professionals vinden (60% van hen volgens recent onderzoek SCP) dat er te veel aandacht gaat naar Nederlandse taal en rekenen. Dus, het is goed om hiernaar te kijken, om de consequenties te kunnen inschatten voor het mbo zelf, de aansluiting op de arbeidsmarkt en de doorstroom naar het hbo (voor niveau 4).

Samenwerking met VMBO en HBO

- Uiteraard moeten we streven naar vloeiende overgangen binnen de beroepskolom. Echter, gezien ons systeem met de verschillende sectoren, moeten we niet op elkaars terrein komen – maar wel streven naar samenwerking en goede afspraken. Dat is een wederzijdse plicht!
- Er is sprake van een groot belang voor de Ad, als opleiding en een verdere invoering. De hogescholen dienen te zorgen voor een dekkend aanbod, waar nodig en mogelijk samen met het mbo.
- Een duale beroepskolom is zonder meer interessant, ook bij de overgangen. De rol van het bedrijfsleven is dan wel cruciaal.
- Er hoeft niet altijd te worden gestreefd naar een hoger diploma. Ook een verbreding, met een tweede diploma op hetzelfde niveau kan de kansen van mensen vergroten. Veel bedrijven werken over sectoren heen, in de breedte en op verschillende niveaus.
- In het hbo kennen we als varianten: Duaal, voltijd en deeltijd. Een doorlopende leerlijn kan een mix hiervan zijn. Het afwisselen van leren en werken is dan ook een optie, naast elkaar en na elkaar.

Publiek-Private Samenwerking

- Denk aan de Centra voor Innovatief Vakmanschap, de regionale investeringsfondsen en eventueel een fonds voor technisch vmbo. Het extra geld zou zeker niet in de lump sum moeten komen, maar geoormerkt.

Losse punten

- Wat betreft mbo-2 en de entree-opleiding: Wordt de mbo-instelling langer verantwoordelijk voor bepaalde groepen leerlingen en deelnemers? Dan kan goed zijn om de postie op de arbeidsmarkt te verstevigen.
- Er is een grote rol weggelegd voor het mbo en hbo naast particulier onderwijs als het gaat om de verdere ontwikkeling van werkenden. Maar dan wel moet het worden gebaseerd op maatwerk, erkenning van wat mensen al kennen en kunnen de dit dan ook verzilveren en leren op de werkplek. Dit vraagt aanpassing van wet- en regelgeving. In het verlengde daarvan dient de discussie te worden gevoerd over het meefinancieren (leerrekening, experimenten met vraagfinanciering e.d.) van dit type onderwijs. Dat moet ook worden gekoppeld aan andere wet en regelgeving voor werkenden dan voor jongeren. Het hbo loopt nu voorop, met EVC en maatwerk. Er zijn plannen om op die wijze ook te gaan experimenteren in het mbo. Denk aan betaling per studiepunten, met vraagfinanciering.

Paul Oomens, MBO Raad / plenaire discussie

Voor het laatste deel van de dag was Paul Oomens gevraagd om als directeur van de MBO Raad zijn licht over een aantal zaken die aan de orde waren geweest, te laten schijnen. Hij schoof aan bij een van de tafels waar de statements werden besproken. Hier een aantal zaken die tijdens zijn reflectie en het plenaire gesprek aan de orde kwamen.

- Aan zijn tafel ging het over keuzedelen, een onderwerp dat nog erg in beweging is. Je zou kunnen zeggen dat '1000 bloemen bloeien'.
- Door veel betrokken partijen worden voorstellen en keuzedelen ontwikkeld, en dat toont een bepaalde behoefte aan om aldus mee te praten. Dat betekent echter nog niet dat ieder keuzedeel ook al daadwerkelijk wordt aangeboden.
- Een interessante en relevante vraag is met welk oogmerk een keuzedeel wordt ontwikkeld. De organisatorische mogelijkheden van de mbo-instellingen zijn beperkt. Er is daarbij een vrij strenge lijn als het gaat om de examinering van keuzedelen. En wanneer tellen de keuzedelen mee? En kiest de student dan het gemakkelijkste of het moeilijkste keuzedeel? Dus hoe om te gaan met de calculerende student? Dat is zonder meer een uitdaging om de gedragingen van mbo-studenten te volgen – en hoe ze dan presteren in het hbo.
- Wat ook langskwam, was de aanbeveling om vooral niet aan landje-pik te doen. Van iedere overgang wordt een probleem gemaakt, en mogelijk op bepaalde punten terecht. Maar overgangen zijn vaak logisch en tevens functioneel. Dat houdt in dat zo'n overgang niet over de volle breedte weggemasseed hoeft te worden.

- Er is nu sprake van nieuwe profielen in het VMBO: hoe sluit dat proces aan bij het mbo? Maken we voldoende gebruik van onze overleginfrastructuur? Het vmbo wordt soms uitgenodigd om gebruik te maken van de faciliteiten van het mbo, maar geeft daar geen gehoor aan vanwege de onderlinge concurrentiestrijd. De provincie Limburg biedt vervoersfaciliteiten aan en dat kan allemaal meespelen.
- De betekenis van de Ad neemt toe en dat is van belang, ook om het mbo en hbo om tafel te krijgen en te bezien wat dit allemaal voor elkaar betekent.
- Ook de inzet van het Practoraat in het mbo en het Lectoraat in het hbo is een punt. Samenwerking is mogelijk? Op welke gebieden?
- De uitval in het hbo is aan de ene kant verontrustend maar het dient aan de andere kant ook te worden meegenomen in de totale aanpak – lettend op het belang van de student. In tijden van hoogconjunctuur is de uitval van mbo'ers niet altijd een probleem, want de gediplomeerde mbo'er heeft nog altijd een keuze, op basis van het mbo-diploma. We moeten wel oppassen voor een te vergaande veralgemenisering van het mbo zodat hij of zij eigenlijk wordt gedwongen om een beroepsdiploma op een hoger niveau te behalen – en dan moet de Ad dus wel stevig arbeidsmarkt-relevant zijn en blijven.
- LOB is van groot belang in het secundair onderwijs. Terecht is dit aspect ook in de wet opgenomen. Er is op dit moment een grote druk vanuit de maatschappij op het onderwijs om LOB in het mbo een grotere plek te geven. Maar... het hbo is hierbij wel eens een afwezige partij als het erom gaat te bezien wat daarvoor nodig is.
- De MBO Raad praten nadrukkelijk en vaak met de studentenorganisatie JOB over de vorm waarin LOB moet plaatsvinden, om betere kansen te geven, en een goede voorbereiding. Maar als het dan gaat om het hbo, moet echter worden geconstateerd dat de VH met het ISO een keuze maakt waarbij er sprake dient te zijn van een sterkere selectie. Lijken die zaken niet met elkaar in tegenspraak –en hoe kunnen toch allerlei ontwikkelingen elkaar aanvullen?
- Het regeerakkoord komt er aan. We zijn benieuwd naar de passages over LLL in dit akkoord. Wat zijn de entreepunten naar het onderwijs? Wat doen we aan verstandig alumni-beleid? We zien enkele scholen die daar zeer actief op inzetten. Dat zijn ROC's die studenten graag zien terugkomen. Andere scholen doen hier weinig aan en zijn dat ook eigenlijk niet van plan – hoewel het formele onderwijs een plek in het LLL moet hebben.
- De MBO-Raad is er een groot voorstander van dat de beroepsoriëntatie in het VO wordt versterkt voor vmbo-tl, havo en vwo. Op de lagere niveaus is dat al goed geregeld.
- SBB kan een rol spelen bij de aansluiting mbo-hbo. In overleg met het bedrijfsleven spreken we in SBB-verband over de beroepsinhoud van de toekomst. Het hbo praat gemakkelijk over beroepenvelden en het mbo over de arbeidsmarkt. Dat is een verschil in benadering. Hoe zouden we dit beter op elkaar kunnen afstemmen?
- Het mbo heeft op enige termijn te maken met een forse vervangingsvraag van docenten. Hebben we al de juiste en meest effectieve instrumenten om die vraag te reguleren? Voor het mbo is de instroom van docenten vanuit het bedrijfsleven de belangrijkste hoofdstroom om studenten op te leiden voor de beroepen van de toekomst. Die docenten kunnen actuele kennis inbrengen en ontwikkelingen in kaart brengen, met de mbo-instellingen.
- Er is een duidelijke aanpak rond LOB in het hbo in de Haagse regio. In samenspraak met het vo en mbo is er veel aandacht voor LOB, en mede daardoor is er nu sprake van een goede kwaliteit. Voor de Haagse Hogeschool is nu een 'praatplaat' ontwikkeld met het mbo en het vo – en het werkt dus.
- Een vraag aan Paul Oomens heeft te maken met de sterke politieke druk die er kennelijk is op het mbo om meer te doen aan LOB. Hij bevestigt dit, maar geeft ook aan of dat je je kunt afvragen of die druk terecht is, aangezien het van groot belang is dat de warme overdracht van mbo naar hbo op orde is. Ook moeten mbo en hbo elkaar goed vast houden.
René van Schalkwijk merkt op dat vanuit de politiek er een sterke druk is op het LOB en bijbehorende zaken om te voorkomen dat de student de verkeerde keuze maakt. Dat betekent in de ogen van de politici dat het zorgen voor oplossingen dan meteen ook een taak van de school is. De vraag is of dat terecht is. Paul Oomens wil dit alles ook in een duidelijk perspectief plaatsen nl. dat als het gaat om de overgang van vmbo naar mbo, dan stellen we nadrukkelijke hoge eisen daaraan – gelet op het gedrag van de leerlingen - maar als een afgestudeerde Masterstudent nog niet weet wat hij wil worden, maken we ons daar echt niet druk over.

Hij vult aan dat we met z'n allen allemaal websites bouwen om hieraan tegemoet te komen, maar het blijkt dat het keuzegedrag van studenten in veel gevallen door andere oorzaken wordt getriggerd. Wat we met z'n allen wel moeten doen, is het bouwen van een systeem dat ervoor zorgt dat switchers niet uitvallen.

- Gemeenten maken zich druk om de uitval en de instroom 'naar de bank thuis'. Voor economische opleidingen komt er minder werk beschikbaar, zo wijzen de statistieken uit. Het onderwijs bij technische opleidingen is duurder, maar vanwege de arbeidsmarkt moet daarin toch worden voorzien. Zo kun je een aantal duidelijke ontwikkelingen constateren, belangrijk voor het mbo. De vraag is dan of de mbo-instellingen wel over voldoende informatie beschikken om de juiste keuze te adviseren? We kennen de eisen van de arbeidsmarkt van morgen niet. We moeten enige relativiteit opbouwen als het gaat om het kunnen inspelen op toekomstige behoeftes, kwalitatief en kwantitatief.
- Opgemerkt wordt dat het moeten lenen van geld en het opbouwen van een schuld niet de basis moet en mag zijn van het keuzeprocess. Je moet werk kiezen dat dichtbij je hart ligt.
- René van Schalkwijk vraagt zich af of het iets is om het havo meer arbeidsmarkt gericht te maken? Opgemerkt wordt dat een dergelijk idee recent ook is geopperd, links en rechts, maar dat er nu niets meer van te merken valt. Daarnaast, zo wordt gesteld, zijn er wel individuele scholen die hiermee iets doen – zoals het Technasium, maar het is geen landelijke trend. Ook wordt aangegeven dat een meer beroepsgerichte havo-opleiding, met een bepaald profiel, iets zou kunnen zijn voor de vmbo'ers die naar havo-4 gaan en kennelijk dan opteren voor het hbo. Overigens, zo wordt gemeld, is het zo dat bijna ieder land te maken heeft met de spanning tussen het beroepsonderwijs en het algemeen vormend onderwijs. Het havo is dan vrijwel altijd de winnaar, helaas wellicht.
- Ook wordt opgemerkt dat het hbo te weinig beroepsonderwijs is en zich teveel richt op de aspecten van het hoger onderwijs, denkend aan het academische karakter. Maar aan de andere kant, zo wordt tegengeworpen, wordt er toch meer gewerkt aan de beroepscomponent – en is het zo dat de 'academic drift' over zijn hoogtepunt heen is.
- Vanuit het werkveld wordt nadrukkelijk gesteld, en dat is niet alleen van vandaag, dat het hbo beter kan en moet luisteren naar de behoefte van de arbeidsmarkt. De werkgeversorganisaties hebben een duidelijk betere relatie met het mbo. Er is dus een oproep aan hogescholen om gezamenlijk te bezien hoe die samenwerking, regionaal en landelijk, kan worden gebruikt.
- René van Schalkwijk stelt dat het zou beter zijn als de hogescholen hun aandacht meer zouden richten op het succes van een startende mbo'er dan de bachelor richting de master. De eerste roep is duidelijk kwetsbaarder dan de tweede, en ze hebben allebei hun eigen verantwoordelijkheden en mogelijkheden. De beroepskolom is een groot goed. Paul Oomens vult aan het een goed idee zou zijn dat op de universiteiten ook stage wordt gelopen – zoals de nationale denktank van Ernst & Young dat recentelijk heeft toegejuicht.
- Een van de statements was of te verwachten valt dat het mbo ook niveau 5 opleidingen zal gaan verzorgen, dus niet de Ad maar een eigen traject. Opgemerkt wordt dat het toch eerst van belang is om de samenwerking met de hogeschool te zoeken, dus niet meteen te mikken op een mbo-5. René van Schalkwijk verwijst terug naar de inleiding vanuit het ROC van Amsterdam over de opleiding die nu op 5 wordt geplaatst via het NLQF – mede omdat de samenwerking met de HvA niet bracht wat nodig was. Opvallend is dus dat bij deze aanpak wordt geprobeerd toch een plek te krijgen in het systeem, dus met een zekere erkenning.
- Er wordt gesteld dat het goed zou zijn om in het bestuur van SBB een vertegenwoordiger van het hbo op te nemen. Gertrud van Erp en Paul Oomens, betrokken bij het bestuur, ondersteunen dat. Echter, zo wordt aangegeven door de aanwezigen, het is niet het 'panacée tegen alle kwalen', want er is meer nodig dan deze constructie alleen.
- Hans Daale geeft de aanwezigen mee dat er binnenkort een oproep voor de tweede fase van BK16/20 komt, en dat deze discussie voldoende aanknopingspunten voor allerlei bijeenkomsten en raadplegingen heeft opgeleverd.